

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XLV. Ad assertionem capitis præcedentis firmandam alia ratio adducitur, & Eremitici Ordinis fundamenta, & tempus foundationis reteguntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

Ordinum Mendicantium Regis qd tenere, & ac-
cedentes cum ritum, & ordinem in Vrbe obseruari,
quod immediate post antiquos Ordines monachales sus-
sequuntur fratres Predicatores, ac lites, causas, & con-
trouersas huiusmodi non modicum scandalum genera-
re, ac de antiquitate, & preeminencia cuiuslibet Ordinis
certos facti, nec non pacem, & quietem, &c. Videri
potest totum illud decretum, quod refertur in no-
stro Bullario indultorum Congreg. Lateranensis
pag. 643. ad quem locum remitto. plura etiam o-
mittens, quae ad hanc rationem roborandam, &
stemendam dici possent, ne aliorum causas agere
videri velant.

**CAPVT QVADRAGESI-
MVM QVINTVM.**

Ad assertionem Capitis precedentis firmandam alia ratio adducitur, & Eremitici Ordinis fundamenta, & tempus fundationis retereuntur.

Rima ratio capite superiori alata egregie admodum fertur à Coriolano, pro qua in suo Defensorio veritate (vt vocat) secundum ad octauum argumentum, contra Canonicos Frisnarios inuenit in modum excandescit, vocans eos cecos, Dialectice ignaros, & syllogizare nescientes, propterea quod ex illo antecedente, neque in Decreto, neque in Decretali de illo Ordine fratrum Eremitarum S. Augustini fit aliqua mentio, hanc consequentiam deduxerint. Igitur iste Ordo antea non erat, quia ex negatiua, inquit, non sequitur affirmatiua, quod alij alio modo explicant, ex negatiua argumentem non concludere. At immerito, primò quia in historicis argumentum ex negatiua probat, & quandoque demonstrat, vt quando historici omnes silent: nà hoc pacto probamus, vnicum tantum mundum creatum, non plures mundos, quia Sacra historia circa mundi pluralitatem silent, nec nisi vnum à Deo creatum tradunt. Eodem modo probamus septem Sacramenta, non autem plura à Christo Salvatore nostro fuisse instituta, quia historia Evangelica plura non numerat. Eodem modo asserimus, vnam personam diuinam incarnatam, non plures, quia Evangelica narratio plures incarnatas fuisse non affirmat. A pari, cum Sacri Canones de alijs Ordinibus Mendicantium, & non Mendicantium ante Concilium Lateranense probatis verba fecerint, hanc autem silentio texerint, probabilis est coniectura, illum ante Concilium Lateranense minime institutum fuisse, aut saltem non fuisse approbatum. secundò, quia Canonici Frisnarij

non ex solo silentio sacrorum Canonum consequentiam illam deducunt, sed omnium Conciliorum, Pontificum, Historiarum, & aliorum probatae fidei antiquorum Scriptorum ante ipsum Concilium Lateranense, vt vidimus: ex hoc enim tam concordi silentio non solum probabiliter, verum etiam demonstratiue sequela deducitur. Alias quam ob causam factum putabimus, vt qui omnes alios Ordines recensuerunt, à Diuis Benedicto, Basilio, Romualdo, Gualberto, Norberto, & Bernardo institutos, siue reformatos, hunc solum emittere voluerint? & vt semel dicam, si omnes de Ordinibus Regularibus scribentes illum omiserunt, vnde nam colligi potest, illum ante Concilium Lateranense tempora extitisse? nàm si licet sine probatis testibus id affirmare, cur non licebit etiam alia id genus innumera de proprio ecclesie confingere, & pro veris historijs venditare, & asserere? Viduas itaque Frisnarios non ex ignorantia Dialectices, & clausis oculis sequela illam deduxisse, sed optima ratione Ordinis Eremitici nouitatem, aut probauisse, aut saltem probabilem reddidisse.

Verum vt de veritate supradictae assertionis omnis haxitandi scrupulus in posterum tollatur, probabitur nunc eadem assertio ratione directa, & vt vocant ostensiva, & à priori, vtros dicti Ordinis fundatores, & tempus fundationis ipsius producendo, ac digito in luce meridiana indicando. Ait enim Marquez cap. 13. in princ. non posse extra D. Augustinum aliquem dicti Ordinis Eremitarum certum fundatorem monstrari, quod licet non conueniat illius antiquitate, nec sufficiat ad probandum, illius institutionem in B. Augustinum referendam esse, nam multa sunt recens inuenta, quorum tamen autores ignoramus, vt multis exemplis probat Polidorus Virgilius de regum inuentoribus lib. 3. cap. 18. absolute tamen falsum esse, designatis veris, ac proprijs ipsius Ordinis fundatoribus, conuincemus. Est vero ante omnia obseruandum cum de fundatore dicti Ordinis Eremitici quaestio agitur, distinctione opus esse, ne vocabulorum amphibologijs decipiamur: nàm quaestio esse potest de toto Ordine simul collecto, & vnito sub vno capite, vno habitu, ac titulo Eremitarum S. Augustini, vt nunc est, vel esse potest de singulis Congregationibus, seu domibus Eremitarum, ex quibus in vnum collectis, & vnitis, vnus Ordo auctoritate Apostolica fuit conflatus. Et sanè si de toto Ordine quaeratur, non opus est, vt in designandis illius certis, ac veris fundatoribus, & tempore fundationis, diu, aut multum laboremus: nàm certo certius est, inchoationem ipsius Ordinis in Gregorium IX. ac etiam Innocentium IV. consummationem verò in Alexandrum IV. Romanos Pontifices, referendam esse: ad enim apertissime constat ex bullis Gregorij IX. & Innocentij IV. quas refert Marquez cap. 3. 4. & 13. & nos infra reddemus, & ex Bulla Alexandri IV. quae reddidimus supra c. 25.

II.

174

Hic enim Pontifex in initio sui Pontificatus, quod fuit xij. Kalen. Januarij 1254. omnes Eremitas per Italiam, & Sicilia constitutos, qui erant diuersi habitus, professionis, titulorum, & congregationum per Riccardum S.R.E. Diaconum Cardinalem tituli S. Angeli in vnum Ordinem collegit, sub vno capite, & sub Regula B. Augustini, certumq; habitum, quem nunc gestant, auctoritate Apostolica eis præfinit. Res est notissima, nec saltem nostris temporibus controuersa. Vide quæ scribit frater Iordanus lib. 1. cap. 19. vbi sui Ordinis fundacionem in Ecclesiam Romanam rejcit. *Ipsa enim, inquit, sacrosancta Mater Ecclesia fratres dispersos in vnum congregauit, quod fuit in Ordinis vnione, de qua supra c. 14. Item regulam eius tradidit, & modum profecti eius determinauit. & Constitutiones authenticas, vt patet ibid. & lib. 2. c. 14. item habitum fratrum specificauit, vt supra cap. 15. Item titulum eius imposuit, vt supra cap. 18. Item officium diuinum ei assignauit, vt supra cap. 14. & eod. lib. 2. cap. 15. item eos ad prædicationem, & confessionem officina deputauit, vt supra c. 16.* Hæc omnia frater Iordanus dicti Ordinis Generalis, qui primus fere de suo Ordine scripsit, quique omnia eiusdem Ordinis Archidiaconus, & monumeta vidisse, & Priuilegia legisse fateatur, vtrò confitens, hunc ordinem Eremitarum, qui nunc est, ante dictos Pontifices, à quibus hæc omnia obtinuit, neq; Augustini Regulam, neque titulum, neq; determinatum modum profecti, neq; constitutiones authenticas, neq; certum ac determinatum habitum habuisse, neq; verò certum modum recitandi officium diuinum, nec ad munus prædicationis, neque ad confessiones audiendas eosdem Eremitas antea deputatos: sed hæc omnia ab Ecclesia Romana in ipsa vnione accepisse. Dixi autem notanter, fundacionem ipsius Ordinis à Gregorio IX. & Innocentio IV. aliquo modo inchoatam: nam Gregorius IX. primus exiit, qui Eremitas fratris Ioannis Boni, alias de Britannis, siue de Fabali nuncupatos, sub certo, ac determinato habitu, quem nunc etiam ferunt, viuere coegit, vt habes ex ipsius bulla supra cap. 25. recitata. Similiter Innocentius IV. omnes Eremitas in Tuscia existentes, exceptis Gulielmitis, siue capite, siue certo habitu, siue Regula, & siue titulo vagantes, in vnum collegit, eosque Regulam, & titulum Eremitarum D. Augustini donauit, quibus Riccardum Diaconum Cardinalem tituli S. Angeli, correctorem præfecit, vt habes ex Bulla Innocentij IV. quam supra eodem cap. 25. notauimus. circa quam memorie tenenda sunt, quæ ibid. sunt notata, & quæ etiam infra notabuntur, propter nonnulla, quæ perperam Ioannes Marquez cap. 3. §. 4. & cap. 13. §. 3. & cap. 18. §. 11. & alibi scribit, Innocentium IV. Eremitas in Tuscia degentes alijs Eremitis sancti Augustini, seu illorum Congregationi vnuisse, quod repugnat verbis ipsius Bullæ, in qua iubentur dicti Eremitæ vnum caput sibi deligere, seu vnum Priorem, cui omnes præsentent obedientiam, & reuerentiam;

hinc enim sequitur, illos non fuisse vnisse illi Congregationi, sed propriam Congregationem constituisse ab alijs distinctam: alias fuissent duo capita eiusdem Congregationis, quod monstruosum fuisse, nec in alijs Congregationibus habitum visum. Adde etiam, prædictum Innocentium dedisse eisdem Eremitis Protectorem, seu correctorem Riccardum Diaconum Cardinalem tituli sancti Angeli, qui nulli alij Congregationi Eremitarum Protector datus est, antequam vnionem Ordinis, vt apparet ex Bulla protectionis ipsius Cardinalis Riccardi, qua illum Alexander IV. anno tertio sui Pontificatus, toti Ordini Eremitarum Protectorem præfecit, quæ videri potest apud ipsum Marquez cap. 3. §. 3. Nec obstat, quod dicitur in literis eiusdem Innocentij. *Vniuersi vestri per apostolica scripta mandamus, quatenus in vnam vos regulate prepositum formaueris, Regulam Augustini, & Ordinem assumatis, ac secundum eam profectamini. De cetero vos videtur, salua Constitutione faciendus à vobis, dummodo eiusdem Ordinis non obuius institutus: nam per hæc verba solum habetur, quod ante illam vnionem Eremitarum Tuscie in vni corpus, erat Ordo Eremitarum S. Augustini nuncupatus, quod non negatur, erat enim Ordo fratris Ioannis Boni, alias de Britannis nuncupatus, quem Sedes Apostolica Regulam Eremitarum S. Augustini donauerat. At non sequitur, quod Eremitæ in Tuscia degentes, tunc ipsi Ordini sunt Augustini nuncupato fuerint vniti: imò totum oppositum, cum concedatur ipsi Eremitis facte sibi proprias Constitutiones, dummodo dicti Ordinis non obuius institutus: quod non concederetur, si Pontifex illos alteri Congregationi, aut Ordini vnisset.*

His de fundacione totius Ordinis præmissis, nunc vt singularum Congregationum peculiare fundaciones indicemus, ex quibus totus Ordo est conflatus, antequam ad rem ipsam veniamus, duo maximi ponderis notanda sunt. Primum, omnes Congregationes, siue familias, siue domus, ex quibus ipse Ordo Eremitarum Augustinensium est conflatus, ad quinque reduci potest, siue illæ re ab inuicem, siue solo nomine, & vulgi nuncupatione distinguerentur, quarum prima vocabatur Eremitarum S. Gulielmi. Secunda fratris Ioannis Boni. Tertia, de Britannis. Quarta de Fabali. Quinta, S. Augustini: ita enim nuncupantur in bulla Alexandri IV. supra cap. 25. recitata. *Cum autem dilectus filius noster Riccardus sancti Angeli Diaconus Cardinalis, vniuersos domos, & Congregationes Eremitarum prædictorum, quarum quædam sancti Augustini, quædam sancti Gulielmi, nonnullæ autem fratris Ioannis Boni, aliqua de Fabali, aliqua verò de Britanni censebantur, in vnum Ordinem sancti Augustini professionem, & regulam obseruantiam perpetuo de mandato nostro duxerit vnendas: & in alia Bulla eiusdem Alexandri, quæ ipsi Riccardo Cardinali Protectionem*

totius Ordinis committit. *De nunc à nobis mandatum apostolicum emanauit, de singulis domibus Eremitarum, quarum quædam sancti Gulielmi, quædam sancti Augustini Ordinem, nonnullæ autem fratris Ioannis Boni, aliqua verò de Fabali, alia de Britanni censebantur, & apud homines ambiguum inter eum nuncupationibus uocabantur. Quare si ostensum fuerit, omnes & singulas prædictas Congregationes, suos veros, & proprios fundatores ab Augustino distinctos, multis seculis post Augustinum habuisse, consequenter etiam ostensam erit, totum Ordinem Eremitarum, qui nunc est, alios auctores, & fundatores habuisse, præter, & extra D. Augustinum, ipso Augustino reuocatis, nec opus esse in D. Augustinum eiusdem Ordinis fundacionem refundere. Secundò notandum est, omnes prædictas Congregationes, seu domus, ex quarum collectione, ac vnione idem Ordo fuit conflatus, intra Italia, ac vtriusque Sicilia fines fuisse constitutas, id enim constat ex primis verbis Bullæ ipsius vnionis, quæ sunt illa: *Alexander Episcopus seruus seruorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, per Lombardiam, Tusciam, & Romaniam, ac Tarantinam, & Anconitanam, Marobias, Ducatum, Spoletanum, Patrimonium beati Petri in Tuscia, Campaniam, & Maritimum, ac Regnum Sicilia constitutus, salutem, & apostolicam benedictionem. Recordamur liquidè & memoriter & vniam excipio Congregationem Gulielmitarum, quæ extra Italiam per Gallias, Germaniam, & Hispaniam fuerat dilatata, quamquam multa monasteria Gulielmitarum dictæ vnioni non cõfenserint, imò à Sede Apostolica obtinerint in solito statu posse manere sub Regula B. Benedicti, vt cap. sequenti dicemus. Quod notare volui, vt vides perperam, & in cassum laborare Ioannem Marquez ad probandum, quod ante Concilium Lateranense fuerint in Hispanijs, siue in Anglia, siue alibi extra Italiam, & regnum Sicilia monasteria Eremitarum S. Augustini: nam siue id verum fuerit, siue non verum nihil ad rem attinet, illa enim non fuerunt comprehensa in Bulla præfate vnionis, neque ad Ordinem Eremitarum, qui nunc est, vilo modo attinet, qui ex solis prædictis Congregationibus, siue domibus intra Italia, ac Sicilia fines existentibus fuit constitutus, excepta, vt dixi, Congregatione Gulielmitarum. His duobus fundamentis iactis consequens est, vt ad singularem Congregationum fundamenta retegenda propius accedamus.**

CAPVT QVADRAGESIMVM SEXTVM.
Congregationis Eremitarum S. Gulielmi nuncupatorum fundamenta, & primordia reteguntur.

totius Ordinis committit. De noui à nobis mandatum apostolicum emanauit, de singulis domibus & congregationibus, quarum quaedam sancti Gulielmi, quaedam sancti Augustini Ordinum, nonnulla autem fratris Ioannis Bona, aliqua uero de Fabali, alia de Britanni confectur, & apud homines ambigunt inter eorum nuncupationibus uocabantur. Quare si ostensum fuerit, omnes & singulas praedictas Congregationes, suos ueros, & proprios fundatores ab Augustino distinctos, multis seculis post Augustinum habuisse, consequenter etiam ostensum erit, totum Ordinem Eremitarum, qui nunc est, alios auctores, & fundatores habuisse, praeter, & extra D. Augustinum, ipso Augustino recentioris, nec opus esse in D. Augustinum eiusdem Ordinis fundacionem refundere. Secundò notandum est, omnes praedictas Congregationes, seu domus, ex quarum collectione, ac unione idem Ordo fuit constitutus, intra Italiam, ac ueriusque Siciliae fines fuisse constitutas, id enim constat ex primis uerbis Bullae ipsius unione, quae sunt ista: *alexandro Episcopo seruum seruum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiscopo, & Episcopo, per Lombardiam, Tusciam, & Romanas, ac Tarusinas, & Anconitanas Marobias, Ducatum, Spoletanum, Patrimonium beati Petri in Tuscia, Campaniam, & Maritimam, ac Regnum Siciliae constituto. Salutem, & Apostolicam benedictionem. Recordamur liquida & memoriter & uiam excipio Congregationem Gulielmitarum, quae extra Italiam per Gallias, Germaniam, & Hispanias iam fuerat dilatata, quamquam multa monasteria Gulielmitarum dictae unione non cõfenserint, imò à Sede Apostolica obtinuerint in solito statu posse manere sub Regula B. Benedicti, ut ex sequenti dicemus. Quod notare uolui, ut uideas perperam, & incassum laborare Ioannem Marquez ad probandum, quod ante Concilium Lateranense fuerint in Hispanijs, siue in Anglia, siue alibi extra Italiam, & regnum Siciliae monasteria Eremitarum S. Augustini: nam siue id uerum fuerit, siue non uerum nihil ad rem attinet, illa enim non fuerunt comprehensa in Bulla praefatae unione, neque ad Ordinem Eremitarum, qui nunc est, ullo modo attinent, qui ex solis praedictis Congregationibus, siue domibus intra Italiam, ac Siciliae fines existentibus fuit constitutus, excepta, ut dixi, Congregatione Gulielmitarum. His duobus fundamentis factis consequens est, ut ad singularem Congregationum fundamenta reagenda propius accedamus.*

CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.
Congregationis Eremitarum S. Gulielmi nuncupatorum fundamenta, & primordia reteguntur.

Grea originem, & fundacionem Congregationis, siue Ordinis Eremitarum olim S. Gulielmi nuncupatorum duplex dubium oritur. Alterum circa illius autorem: alterum circa primam ipsius institutum: Nã de primo autore dictae Congregationis haec sunt opinioniones. Prima, quae illius fundacionem refert ad Gulielmum quendam Parisiensem, non ad illum, qui Parisiensis Archiepiscopus inter Scriptores Ecclesiasticos recensetur à Cardinali Bellarmino, ut credit Marquez cap. 14. §. 4. nam hic Gulielmus Archiepiscopus, siue rector Episcopus Parisiensis circa annum salutis 1240. multis annis post dictum Ordinem Gulielmitarum institutum uixit: sed in alterum Gulielmum, qui scholasticus Parisiensis cum esset, diuino numine afflatus, spiritus Mundi illecebris, ut peccata per poenitentiam rediret, vitam Eremiticam magno animi seruore complexus, & praecleara sanctitatis exempla diffundens, plures traxit, cum quibus ipse Ordinis in partibus Galliarum fundamenta iecit, ita autor falsiculi temporum in Innocentio III. Bernardus Varez relatus à Marquez, Augustinus Ticiensis in Dilucidario, & quidam alij. Secunda opinio eiusdem Ordinis institutionem tribuit D. Gulielmo Duci Aquitaniae, & Comiti Picciauensis, qui aliquando partes Anacleti Pseudopontificis contra Innocentium II. legitimum Pontificem secutus, suadente D. Bernardo Clareuallensi ad sanam mentem, & obedientiam uert Pontificis reuocatus, prioris errati tanta poenitentia ductus fuit, ut non solum longissimas, & laboriosissimas peregrinationes assumpsit, sed etiam vitam Eremiticam in Italiam, ex Ierosolimitana peregrinatione reuersus, aggressus fuerit, & Congregationi praeclearissime nomen, & initia dederit, quae multis monasterijs est aucta, qui tandem post asperam poenitentiam peractam in Tuscia apud stabulum Rodis sancto sine quieuit. Et haec est opinio communior, & probabilior, quam sequitur Theobaldus in uita eiusdem Dni Gulielmi, quam rogante quodam Prouinciali Ordinis Eremitarum scripsit. Nauclerus uolumine Secundo generat. 40. & 41. Volaterranus libro vigesimo primo Antropologiae, Onuphrius in Chronico sub anno millesimo centesimo sexagesimo, & alij, quos refert, ac sequitur Marquez cap. 13. §. 7. Ac praeter illos Gabriel Flamma ex Congregatione Lateranensi Episcopus Clodiensis in uita Sancti Gulielmi ab eo descripta libro secundo, sub die decima Februarij. Tertia est Illustrissimi Cardinalis Baronij tomo duodecimo, sub anno millesimo centesimo trigesimo sexto, ubi contra ea, quae de sancto Gulielmo scripserat in notis ad Martyrologium sub die decima Februarij, reuocat in dubium, an Gulielmus Dux Aquitanie

174